وەزارەتی دارایی و ئابووری
ژمارە: ٨٦٩ لە ٢٠٢٤/٨/٢٨

پاڵپشت بە بڕگەی (شەشەم) خاڵی (١و٢و٣و٤) لە فەرمانی سەرۆک وەزیران ژمارە (٣١٠٨) لە ڕێکەوتی ٢٠٢١/١٠/٢٠ و ئاماژە بە نوسراوەکانی ئەنجومەنی وەزیران ژمارە (٣١٥٥ و ٣١٥٦ و ٣١٥٧) لە ٢٠٢٤/٧/١٠ و کۆنوسی ژمارە (١١١) لە ٢٠٢٤/٨/٦ ، بڕیاردرا بە دەرکردنی ئەم ڕێنماییە :-

ڕێنمایی ژمارە (٥)ی ساڵی ٢٠٢٤
تایبەت بە ئەرک و پلە و ناونیشانی فەرمانبەران و رسومات و خەرجی
نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوەی وڵات

١-١ / ڕێکخستنی پلە و ناونیشانی فەرمانبەرانی نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوەی وڵات :-

پەیکەری ڕێکخستن و پۆلێن و موچە و شایستە داراییەکانی فەرمانبەرانی نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوەی وڵات بەپێی ئەم خاڵانەی خوارەوە ڕێک دەخرێتەوە :

یەکەم:

پێناسەی ڕێکخستنی نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان بەم شێوەی خوارەوە دەبێت :

١- **نوێنەر :** بە فەرمانی هەرێمی و فەرمانی سەرۆک وەزیران بە پلەی (ڕاوێژکار) لەسەر میلاکی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران / فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە ، دادەمەزرێت .

٢- **کاربەڕێکەر :** بەپێی فەرمانی فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە دادەنرێت بۆ ماوەیەکی دیارکراو و بە ڕەزامەندی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران ، ئەوەش لە کاتی چۆڵ بوونی پێگەی یاسایی نوێنەر بە هەر هۆکارێک بێت ، بە مەرجێک ئەزموون و لێهاتوویی هەبێت لەگەڵ شارەزایی لە کاروبارەکانی نوێنەرایەتی .

٣- **ڕێکخەر :** بە فەرمانی فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە و بەپێی پێویست دادەنرێت لەو وڵات و هەرێمانەی کە نوێنەرایەتی حکومەتی هەرێمی کوردستانی لێ نیە ، لە ژێر سەرپەرشتی نوێنەرایەتی دەبن. بە مەرجێک ئەزموون و لێهاتوویی هەبێت لەگەڵ شارەزایی لە کاروبارەکانی نوێنەرایەتی .

٤- **سکرتێر :** ئەرکی ڕێکخستنی کاروبار و پەیوەندییەکانی نوێنەر و بواری کارگێری و دارایی نوسینگەی نوێنەرایەتی دەبێت لەگەڵ هاوکاری کردنی نوێنەر لە خەرجی و پاکتاوکردنی بودجەی مانگانەی نوێنەرایەتی لە چوارچێوەی ڕێنماییە بەرکارەکان .

٥- **دۆسیەی کاروباری ئابووری و گەشتیاری و مرۆیی** : فەرمانبەرێک دادەنرێت بە بەرپرس ، بە مەرجێک شارەزایی و ئەزموونی هەبێت لە کاروبارەکانی ئەم دۆسیەیە . نوێنەرایەتیەکان گرنگی بە کاروبارو پەیوەندیە ئابووریەکانی هەرێمی کوردستان لەگەڵ ئەو وولاتانە دەدەن کە دەکەونە بازنەی کارکردنیانەوە. هەروەها سەرجەم کاروبارەکانی تایبەت بە پەیوەندیە نێودەوڵەتیەکان و ئاژانس و رێکخراوە نێودەوڵەتیەکان و مافەکانی مرۆڤ و کاروباری مرۆیی و پەنابەران و بوارەکانی گەشتیاری . هاوکات ئاگادارکردنەوەی فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە سەبارەت بە هەر هەڵوێست و لێدوان و پێشهاتێکی سیاسی و ئابووری تایبەت بە هەرێمی کوردستان و عێراق و ناوچەکە . لە هەمان کاتدا رێکخستنی لۆبی کردن بۆ کوردستان و دۆزە رەواکەی و روونکردنەوەی هەر هەڵوێستێکی هەرێم لەو پێشهاتە نێودەوڵەتی و ناوچەییانەی کە رەهەندی نێودەوڵەتیان هەیە بۆ وڵاتان بە رێگەی چالاکی و دیدار و چاوپێکەوتن و بڵاوکردنەوەی میدیایی کە لە ئەرک و بەرپرسیارێتیەکانی ئەم دۆسیەیە دەبێت . هەروەها نوێنەرایەتیەکان گرنگی دەدەن بە کاروبارەکانی پەیوەندیدار بە ئابووری و بازرگانی و وەبەرهێنان لە سنووری ئەو بازنەیەی بۆیان دیاریکراوە . جگە لە کۆکردنەوەی زانیاری و ئامار و داتای پێویست لەسەر ئەو کۆمپانیا و ناوەندە بازرگانیە گەورانەی کە دەتوانن رۆڵ لە پێشخستنی هەرێمی کوردستاندا بگێرن .

٦- **دۆسیەی کاروباری خزمەتگوزاریەکان و رەوەندی کوردستانی** : فەرمانبەرێک دادەنرێت بە بەرپرس ، بە مەرجێک شارەزایی و ئەزموونی هەبێت لە کاروبارەکانی ئەم دۆسیەیە . یەکێک لە ئەرکەکانی ئەم دۆسیەیە کۆکردنەوەی داتاو زانیاریە لەسەر رەوەندی کوردستانی لە داتا بەیسێکدا بە جۆرێک کە بۆ سوود و بەرژەوەندی هەرێمی کوردستان و خودی رەوەندی کوردستانی لە دەرەوە بەکاربهێندرێت لە رایی کردنی کاروباری رەوەندی کوردستانی و بەدواداچوونی ئاریشەو گرفتەکانیان . هەروەها رێکخستنی کۆبوونەوە و ئاهەنگ لە بۆنە نیشتمانیەکان بۆ رەوەندی کوردستانی و بەشداری پێکردنیان لەو کۆڕ و کۆبوونەوانەی بۆ کەسایەتی و بەرپرسانی هەرێم رێکدەخرێن ، ئەنجامدانی چالاکی بەردەوام بۆ بەرزکردنەوەی هەستی نەتەوایەتی لە ئەرکەکانی تری ئەم دۆسیەیە دەبێت . هاوکات سەرپەرشتیکردن و رایی کردنی کاروباری یاسایی و پەسەندکردن و پشت راستکردنەوەی بەڵگەنامەکان و بریکارنامە و بەرحەیاتی و پێراگەیاندنی داوالێکراوانە بەپێی یاسا و رێنماییەکان و لە هەمانکاتدا هەر کارێکی تر کە رەهەندی یاسایی هەبێت ئەرکێکی تری ئەم دۆسیەیە دەبێت .

٧- **دۆسیەی کاروباری رۆشنبیری و خوێندن و پێگەیاندن** : فەرمانبەرێک دادەنرێت بە بەرپرس ، بە مەرجێک شارەزایی و ئەزموونی هەبێت لە کاروبارەکان ئەم دۆسیەیە ، نوێنەرایەتیەکانی دەرەوە بە رێگەی ئەم دۆسیەیە ئەرکی ناساندنی کەلتوور و فەرهەنگ و رۆشنبیری هەرێمی کوردستانیان بە وولاتانی سنووری بازنەکەیان لە ئەستۆیە . هەروەها بەرەوپێش بردن رێکخستنی پەیوەندی رۆشنبیری و کەلتووری و هونەری لەگەڵ وولاتان و رەخساندنی دیدار و کۆڕ و کۆبوونەوە و سیمینار

بۆ ڕۆشنبیران و هونەرمەندان و ئاڵوگۆڕی ڕۆشنبیری و کەلتووری و هونەری لە نێوان وولاتان و هەرێمدا ، لە ئەرکەکانی ئەم دۆسیەیە دەبێت .لە هەمان کاتدا بە دواداچوون بۆ کاروباری ئەو قوتابیانە دەکات کە بۆ مەبەستی خوێندن ڕوویان لە وولاتانی دەرەوە کردووە ، و هەوڵی ڕێکخستن بۆ بەدەستهێنانی زەمالەی خوێندن لە زانکۆ باوەڕپێکراوەکان دەدات . لە لایەکی ترەوە کار بۆ دەستەبەری خولی مەشق و ڕاهێنان بۆ فەرمانبەرانی وەزارەت و دام دەزگاکانی هەرێم دەکات و بەدواداچوون و ڕێکخستن و هەڵسەنگاندن بۆ ئەو خولانەش دەکات کە وەزارەتەکان لەو وولاتانە ڕێکی دەخەن کە دەکەوێتە سنووری بازنەی چالاکی ئەو نوێنەرایەتیەوە .

دووەم : فەرمانبەرانی نوێنەرایەتییەکان کە بە شێوەی (هەمیشەیی) دادەمەزرێن :

١- سەبارەت بە فەرمانبەری هەمیشەیی بۆ دیاریکردنی پلە و ناونیشانی وەزیفییان پێویستە لە چوارچێوەی حوکمەکانی یاسای ڕاژەی شارستانی ژمارە (٢٤)ی ساڵی ١٩٦٠ ی هەمووارکراو و یاسای میلاک ژمارە (٢٥)ی ساڵی ١٩٦٠ ی هەموارکراو و یاسای مووچەی فەرمانبەرانی کەرتی گشتی ژمارە (٢٢)ی ساڵی ٢٠٠٨ ی هەموارکراو دیاری بکرێت ، گشت فەرمانبەران کە لەسەر میلاکی نوێنەرایەتیەکان خزمەت دەکەن پابەند دەکرێن بە سەرجەم یاسا و پەیڕەو و ڕێنماییە بەرکارەکان لە هەرێمی کوردستان پەیوەست بە وەزیفەی گشتی .

٢- نوێنەر و فەرمانبەرانی نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوە دەگەڕێنەوە بۆ ناوەوەی هەرێمی کوردستان دوای کۆتایی هاتنی کارەکانیان و سوود لە ڕاژەیان دەبینرێت لە فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە یان دامەزراوەیەکی دیکە حکومەتی هەرێمی کوردستان ، یاخود گواستنەوەی ئەرکی بۆ نوێنەرایەتییەکی دیکە لە نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوە .

٣- ئەرکی فەرمانبەرانی نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوەی وولات پۆلین دەکرێت بۆ ئەو پۆلینانەی کە لە خشتەی هاوپێچ هاتووە ، هەروەها بەپێی پەیوەستنامەیەکی کارکردن کە لە فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە ئاڕاستەی نوێنەرایەتیەکان دەکرێت .

٤- خانەنشینکرنی نوێنەر و فەرمانبەرانی نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوە بەم شێوەیە دەبێت کە لە خوارەوە ئاماژەی پێ دراوە :

أ- خانەنشین کردنیان لە چوارچێوەی یاسا و ڕێنماییە بەرکارەکان دەبێت لە هەرێمی کوردستان .

ب- لەکاتی هەواڵە کردن بۆ خانەنشینی نوێنەران و فەرمانبەرانی نوێنەرایەتییەکان یەکێک لە بژاردەکانی خانەنشینبوون لە نێوان (هەرێمی کوردستان یان ئەو وڵاتەی کە ئەرکی تێدا بینیوە هەڵدەبژێرێت) .

ج- نوێنەر و فەرمانبەرانی نوێنەرایەتیەکان لە کاتی داواکردنی خانەنشینی لە هەرێمی کوردستان پێویستە بەڵگەنامەی باوەڕپێکراو لەو وڵاتەی کاری تێدا کردووە بهێنێت وە بیسەلمێنێت کە لە وڵاتی ئەرک خانەنشینی وەرناگرێت و لە لایەن فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە پەسەند بکرێت .

د- هەرکاتێک نوێنەر و فەرمانبەران خانەنشینبونیان لەو وڵاتە هەڵبژارد کە ئەرکی تێدا بینیوە ئەوا مافی خانەنشینی لە هەرێمی کوردستان نامێنێت .

سێیەم: فەرمانبەرانی نوێنەرایەتییەکان کە بە شێوەی (گرێبەست) دادەندرێن :

سەبارەت بە هەڵگرانی ڕەگەزنامەی عێراقی یاخود بیانی کە بەپێی پێویست و بە شێوەی (گرێبەست) لە نوێنەرایەتییەکان دادەندرێن ، پێویستە ڕەچاوی ئەم خاڵانەی خوارەوە بکرێت :

١- گشت نوێنەرایەتیەکانی پابەند دەبن بەو پەیوەستنامە کارکردنەی بۆ گرێبەست کردن لەگەڵ فەرمانبەران ، کە لە فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە ئامادە دەکرێت و ئاراستەی نوێنەرایەتیەکان دەکرێت .

٢- نوێنەر پێشنیاری ئەنجامدانی گرێبەست لەگەڵ فەرمانبەر لەسەر بنەمای پێویستی بە ڕاژە و پسپۆرییەکەی دەکات و لە دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی بەرپرسی فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە پەیوەستنامەی کارکردن لەلایەن نوێنەری نوێنەرایەتیەوە واژوو دەکرێت .

٣- لە پەیکەربەندی نوێنەرایەتی پێویستی بە پسپۆری و ئەزموونی فەرمانبەرەکە هەبێت .

٤- کرێی کارکردنی فەرمانبەری گرێبەست لە چوارچێوەی بڕی تەرخان کراوی دارایی نوێنەرایەتی خەرج دەکرێت .

٥- فەرمانبەرەکە خەسڵەت و کەسایەتی گونجاو و شیاو بێت .

٦- بڕوانامە یان ئەزموونی هەبێت لەو بوارەی کە نوێنەرایەتی پێویستی پێیەتی وە پێشینە دەدرێت بەوکەسانەی کە لە کاری سیاسی و دیبلۆماسی وبواری پەیوەندییە نێودەوڵەتیەکان شارەزاییان هەیە.

٧- مووچەی فەرمانبەری گرێبەست لەسەربنەمای چەند پێوەرێک کە بریتین لە بڕوانامەی کەسەکە ، ئاستی نوێنەرایەتی و بازنەی وڵاتان و ئاستی بژێوی ژیان لە وڵاتەکە بەپێی خشتەی پۆلێن و مووچەی فەرمانبەرانی نوێنەرایەتییەکان دیاری دەکرێت کە هاوپێچە .

چوارەم: بە مەبەستی خەرجکردنی ئەو بڕە موچە و شایستە داراییانەی کە لە خشتەی پۆلێن و مووچەی فەرمانبەرانی نوێنەرایەتییەکان هاتووە ، پێویستە پەیڕەوەی ئەم خاڵانەی خوارەوە بکرێت :

١- فەرمانبەرانی نوێنەرایەتیەکان بەپێی پۆلێن و ئەرک موچەیان دیاری دەکرێت .

٢- ئەو نوێنەر و فەرمانبەرانەی کە دامەزراوی هەمیشەین بڕی ئەو مووچەیەی وەری دەگرن لەو بڕەی کە دیاری کراوە لە خشتەکان کەم دەکرێتەوە ، واتە کۆی ئەو مووچەی وەری دەگرن هاوتا بێت لەگەڵ ئەو بڕەی لە خشتەکەدا هاتووە .

٣- ستافی نوێنەرایەتی پێویستە بە تەواوی خۆیان تەرخان بکەن بۆ کارکردن و جێبەجێ کردنی ئەرکەکانیان لە نوێنەرایەتی و ناکرێت هیچ کارێکی تر ئەنجام بدەن .

٤- ئەو فەرمانبەرانەی کە لە سکرتاریەتی نوێنەرایەتی کاردەکەن و ئەرکی کاروباری کارگێری و دارایی دەگرنە ئەستۆ لە پۆلینی سێیەمی خشتەی مووچە هەژمار دەکرێن .

٥- فەرمانبەری دامەزراوی هەمیشەیی نوێنەرایەتی ، پێویستە بە مۆڵەتی خوێندن بڕوانامە بەدەست بهێنێت کە لە چوارچێوەی یاسا و پەیڕە و ڕێنماییە بەرکارەکان لە هەرێمی کوردستان بێت .

١-٢ / خەرجی نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوە لە چوارچێوەی بڕی تەرخانکراوی دارایی ساڵانەی نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێم لە دەرەوە)) لە ژێر ڕۆشنایی ئەم خاڵانەی خوارەوە خەرجییەکانی ڕێک دەخرێتەوە:-

یەکەم: خەرج کردنی مووچەی تەواوکاری نوێنەر و فەرمانبەرانی هەمیشەیی لە چوارچێوەی بڕی تەرخانکراوی دارایی نوێنەرایەتی دەبێت.

دووەم: خەرج کردنی مووچەی تەواوی فەرمانبەرانی گرێبەست چوارچێوەی بڕی تەرخانکراوی دارایی نوێنەرایەتی دەبێت.

سێیەم: خەرجی و باجی ئۆفیسی نوێنەرایەتی:

أ- ئەو نوێنەرایەتیانەی کە ئۆفیسەکانیان مولکی حکومەتی هەرێم نین و کرێ دەدەن، ئەوا بەپێی گرێبەستی نێوان نوێنەرایەتی و خاوەن موڵک دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە خەرج دەکرێت و باجی ئوفیس خەرج دەکرێت بۆ ئەو نوێنەرایەتیانەی کە لەگەڵ کرێی گرێبەستی مانگانە باجی ئۆفیس نادەن.

ب- ئەو نوێنەرایەتیانەی کە موڵکی حکومەتی هەرێمی کوردستانن و تەنها باجی ئۆفیسی نوێنەرایەتی دەدەن، ئەوا بەپێی پسوولەی فەرمی خەرج دەکرێت.

چوارەم: خەرجی بەردەستی نوێنەرایەتی: فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە پێوەرەکانی دیاریکردنی خەرجی بەردەستی نوێنەرایەتیەکان دیاری دەکات، و هەڵدەستێت بە دانانی ئەو بڕە بە شێوەی مانگانە بە ڕەچاوکردنی باری ئابووری وڵاتەکەو ساڵانەش لە لایەن فەرمانگەوە پێداچوونەوەی بۆ دەکرێت.

پێنجەم: کڕینی ئامێر و کەل و پەل و پێداویستی و خواردن بەپێی پسوولەی فەرمی خەرج دەکرێت.

شەشەم: کرێی خزمەتگوزاری: ئەو بڕە پارانەی کە بۆ کرینی خزمەتگوزارییەکان دەدرێت وەک کرێی گاز و ئاو و کارەبا و ئەنتەرنێت...هتد، ئەوا بەپێی پسوولەی فەرمی خەرج دەکرێت.

حەوتەم: بیمەکان: بیمەی ئۆفیس و ئۆتۆمبێل بەپێی پسوولەی فەرمی و بەڵگەنامە فەرمییەکان خەرج دەکرێت.

هەشتەم: خەرجییەکانی چاککردنەوەی ئۆفیس و کەل و پەل و ئامێرەکان بەپێی پسولەی فەرمی دەبێت.

نۆیەم: خەرجی شاندو سەفەر: تێکرای تێچووی خەرجییەکانی شاندو سەفەر که له چوارچێوەی شاندی فەرمی یاخود ئەرکی فەرمی ئەنجام دەدرێت بە ڕەزامەندی پێشوەختەی فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە بەپێی پسوولەی فەرمی خەرج دەکرێت.

دەیەم: چالاکی و بۆنەو میوانداری: خەرجی چالاکی و بۆنەی هونەری و کەلتوری که له لایەن نوێنەرایەتییەکان ئەنجام دەدرێت پێویستە ڕەزامەندی پێشوەختەی فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوەی بۆ وەربگیرێت.

یازدەیەم: هەر بڕە خەرجییەکی پێویست که نەتواندرێت له چوارچێوەی بودجەی نوێنەرایەتی خەرج بکرێت پێویستە به نووسراو ئاراستەی فەرمانگە بکرێت بۆ ئەوەی ڕەزامەندی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران وەربگیرێت.

دوازدەیەم: سەرجەم خەرجییەکان که له سەرەوە دیاری کراوە له چوارچێوەی بودجەی گشتی نوێنەرایەتیەکان خەرج دەکرێت بەپێی پسووله و یاداشت و خشتەی خەرجییەکان که له لایەن فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە پێداچونەوە و وردبینی بۆ دەکرێت.

هاوپێچ/خشتەکانی خەرجی:

- **نوێنەرایەتی حکومەتی هەرێمی کوردستان له (..........)**

خشتەکانی خەرجی بۆ مانگەکانی (...........)

کۆی گشتی	به ژماره	به نووسین	تێبینی
بودجەی یەک مانگ			
خەرجی یەک مانگ			
بڕی بودجەی ماوە (یاخود بڕی کورت هێنان)			

- **کرێی خانوو:**

به ژماره	به نووسین	له ڕێکەوتی	تا ڕێکەوتی	کۆی گشتی	
				به ژماره	به نوسین

- **مووچەی نوێنەرو جێگری نوێنەر (ئەگەر هەبێت) و کارمەندانی نوێنەرایەتی:**

ژمارە	ناو	پلە	مووچەی یەک مانگ بە ژمارە	تێبینی	کۆی گشتی بە نوسین
١					
٢					
٣					
٤					
٥					
٦					
٧					
٨					
٩					
کۆی گشتی بە ژمارە					

- **بیمە (دڵنیایی – Insurance)**

خانوو			ئۆتۆمۆبێل			کارمەند		
ڕۆژ و مانگ	بڕی بیمە بە ژمارە	بڕی بیمە بە نوسین	ڕۆژ و مانگ	بڕی بیمە بە ژمارە	بڕی بیمە بە نوسین	ڕۆژ و مانگ	بڕی بیمە بە ژمارە	بڕی بیمە بە نوسین
کۆی گشتی	بە ژمارە							
	بە نووسین							

- **خەرجی باڵەخانەی نوێنەرایەتی : کرێی ئاو –کارەبا- تەلەفۆن- ئینتەرنێت- گاز :**

جۆری خەرجی	لە ڕێکەوتی	تا ڕێکەوتی	بڕی خەرجی بە ژمارە	بڕی خەرجی بە نوسین
ئاو				
کارەبا				
تەلەفۆن				
ئینتەرنێت				
گاز				
کۆی گشتی	بە ژمارە			
	بە نوسین			

- چاککردنەوەی کەڵ و پەل

جۆری کەلوپەلی چاک کراوە	بڕی خەرجی بە ژمارە	بڕی خەرجی بە نووسین
کۆی گشتی	بە ژمارە	
	بە نوسین	

- کڕینی کەلوپەل و پێداویستی بۆ نوێنەرایەتی:

جۆری پێداویستی	مانگ	بڕی خەرجی بە ژمارە	بڕی خەرجی بە نوسین
پەڕاوگە			
کۆمپیوتەر			
ڕۆژنامە			
کۆی گشتی		بە ژمارە	
		بە نوسین	

- خەرجی و کرێی هاتوچۆ:

مەبەستی هاتوچۆ	ڕەزامەنی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران یان فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە	ڕێکەوت	بڕی خەرجی بە ژمارە	بڕی خەرجی بە نوسین
کۆی گشتی	بە ژمارە			
	بە نووسین			

- رسوماتی بانکی و رسوماتی داهات:

جۆری رسومات	لە ڕێکەوتی	تا ڕێکەوتی	بە ژمارە	بە نووسین
رسوماتی بانکی				
رسوماتی داهات				
کۆی گشتی	بە ژمارە			
	بە نوسین			

- پۆستەو گەیاندن:

جۆری پۆستە	ڕۆیشتوو بۆ	هاتوو لە	ڕێکەوت	خەرجی بە ژمارە	خەرجی بە نوسین
کۆی گشتی	بە ژمارە				
	بە نوسین				

• خەرجی مانگانەی ماڵپەڕ (بۆ ئەو نوێنەرایەتیانەی کە ماڵپەریان هەیە) :

ناونیشانی ماڵپەر		
کرێی ماڵپەر		
خەرجی دیزاین (بۆ یەک جارو لە کاتی ئەنجامدانی گۆڕانکاری)		
خەرجی کارمەند		
کۆی گشتی بۆ سێ مانگ	بە ژمارە	
	بە نوسین	

• میوانداری- بۆنە و ئاهەنگ :

ڕۆژ و مانگ	جۆری خەرجی بۆ بۆنەکە	خەرجی بە ژمارە	خەرجی بە نوسین	نوسرای ڕەزامەندی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران یان فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە
کۆی گشتی	بە ژمارە			
	بە نوسین			

کارمەندی ژمێریاری **کارمەندی نوێنەرایەتی** **نوێنەر**

مەرج و ڕێساکان:-

١- ئەم خشتەی خەرجیە لەگەڵ نووسراوی نوێنەرایەتی هاوپێچ دەکرێت و بۆ فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە ڕەوانە دەکرێتەوە.

٢- پێویستە گشت نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوە بەپێی ئەم خشتەی خەرجیە پوختەی خەرجی مانگی پێشتر ڕەوانە بکەن و پابەندی ڕێنماییەکانی خەرج کردنی بودجە بن.

٣- گشت نوێنەرایەتیەکان پێویستە تەواوی پسوولەی خەرجیەکان هاوپێچی ڕاپۆرتی خشتەی خەرجی بکەن. بۆ ئەو نوێنەرایەتیانەی کە پسوولەی خەرجیەکانی بە زمانێکی تره جگە لە زمانی عەرەبی و ئینگلیزی، پێویستە لەگەڵ پسووڵەکەدا وێنەیەکی وەرگێڕدراوی بە زمانی کوردی لەگەڵ بێت کە مۆری نوێنەرایەتی و ئیمزای نوێنەری لەسەر بێت.

٤- هەر کەموکوڕیەک لە ناردنی پسولەی خەرجی یان نەناردنی، نوێنەرایەتی لێ ئاگادار دەکرێتەوە. لە کاتی دووبارە نەناردنی پسولەکە نوێنەر ڕووبەڕووی بەرپرسیاریەتی دارایی دەبێتەوە.

٥- خەرجیەکانی وەک گەشت کردن و چالاکی و ....هتد خەرج ناکرێت ئەگەر ڕەزامەندی پێشوەختەی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران یان فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوەی لەسەر نەبێت.

٦- خەرجیەکانی میوانداری پێویستە بە ووردی بنوسرێت، کە تیایدا ئاماژە بە لایەنی میوان و هۆکاری میوانداری کردنەکە بکرێت.

٧- ئەگەر خەرجیەکانی نوێنەرایەتی لە بڕی بودجەی دیاری کراو زیاتر بێت و ڕەزامەندی پیشوەختی سەرۆکایەتی ئەجومەنی وەزیران یان فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوەی لەسەر نەبێت خەرج ناکرێتەوە و بەرپرسیاریەتی لە ئەستۆی نوێنەر دەبێت.

٨- پێویستە خشتەی خەرجیەکان بە دراوی دۆلاری ئەمریکی ئاماژەیان پێ بدرێت.

٩- نەناردنەوەی خشتەی خەرجی، کاریگەری لەسەر خەرج کردنی بودجەی مانگەکانی داهاتووی نوێنەرایەتی دەبێت و نوێنەر بەرپرسیار دەبێت لە ڕووی دارایی و خەرج نەکردنی بودجەکانی داهاتووی نوێنەرایەتی.

١-٣ / کرێی خزمەتگوزاری پەسەندکردنی بەڵگەنامەکان لە فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە:-

یەکەم : لیستی ئەو بەڵگەنامانەی لە لایەن نوێنەرایەتییەکان و بەشی پەسەندکردنی بەڵگەنامەکان لە بەڕێوەبەرایەتی کاروباری یاسایی فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە پەسەندکردنیان بۆ دەکرێت بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێت :

جۆری بەڵگەنامەکان	پێناسە
بەڵگەنامە بازرگانییەکان	دامەزراندن و کردنەوەی کۆمپانیا و هەر بەڵگەنامەیەکی دیکە پەیوەست بە کاری کۆمپانیاکان .
بریکارنامەی گشتی و تایبەت	ئەو بریکارنامەی گشتی و تایبەتانەی کە هاوڵاتیان بە کەسانی دیکە دەدەن .
بڕوانامەی خوێندن	ئەو بڕوانامە و بەڵگەنامانەی لە لایەن قوتابخانە و پەیمانگا و زانکۆکان بە دەرچووان دەدرێت .
بەڵگەنامەکانی تر	ژیاننامە مۆڵەتی شوفێری گرێبەستی هاوسەرگیری ، پاسپۆرت ناسنامەی باری کەسی و ڕەگەزنامە ، کارتی نیشتمانی ، کارتی زانیاری و ... هەر بەڵگەنامەیەکی تر کە پێویستی بە پەسەندکردن هەبێت .

دووەم : وەرگرتنی کرێی خزمەتگوزاری پەسەندکردنی بەڵگەنامەکان لە نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوە :

١- لە وەرگرتنی کرێی خزمەتگوزاری پەسەندکردنی بەڵگەنامەکان لە نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوە ڕەچاوی بنەماکانی یاسای نێودەوڵەتی و یاسای ئەو وڵاتە دەکرێت کە نوێنەرایەتیەکەی تیادایە .

٢- بە ڕەچاوکردنی یاسای ئەو وڵاتەی کە نوێنەرایەتی لێیە ، کرێی خزمەتگوزاری بە ڕێگەی پسوولە یان بێ پسوولە یان لە ڕێگەی ئەژماری بانکی نوێنەرایەتی وەردەگیرێت .

٣- ئەو کرێی خزمەتگوزارییەی لە نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوە وەردەگیرێت و دەمێنێتەوە ، هەر (٦) شەش مانگ جارێک لەگەڵ ژمێریاری فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە پاکتاو (تسوية) دەکرێت . هێندەی کرێی خزمەتگوزاری وەرگیراو لە بودجەی تەرخانکراوی نوێنەرایەتی دەبڕدرێت و لە لایەن فەرمانگەوە دەگەڕێندرێتەوە بۆ گەنجینەی گشتی .

٤-سەبارەت بەو وڵاتانەی کە باج دەخەنە سەر کرێی خزمەتگوزاری وەرگیراو لە نوێنەرایەتییەکان ، بڕی باجەکە بەپێی بەڵگەنامەی فەرمی ئەو وڵاتەی کە نوێنەرایەتی لێیە ئەژمار دەکرێت لە کاتی پرۆسەی پاکتاو کردن .

٥-وەزارەتی دارایی و ئابووری / بەڕێوەبەرایەتی گشتی بودجە / بەڕێوەبەرایەتی چاپەمەنییەکان پسولەی پێویست بە زمانی فەرمی ئەو وڵاتەی کە نوێنەرایەتی لێیە چاپ دەکات و بە هەماهەنگی لەگەڵ فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە بۆ نوێنەرایەتییەکان دابین دەکات .

٦- بڕی کرێی خزمەتگوزاری لە بەرامبەر پەسەندکردنی بەڵگەنامەکان لە نوێنەرایەتیەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە دەرەوە بە دۆلاری ئەمریکی یان هاوتاکەی لە دراوی ئەو وڵاتەی کە نوێنەرایەتی لێیە بەم شێوەیەی لە خشتەی خوارەوە دیاریکراوە وەردەگیرێت

جۆری بەڵگەنامەکان	بڕی کرێی خزمەتگوزاری
بەڵگەنامە بازرگانییەکان	١٠٠ $ دۆلاری ئەمریکی
بریکارنامەی گشتی و تایبەت	٢٥ $ دۆلاری ئەمریکی
بڕوانامەی خوێندن	٢٠ $ دۆلاری ئەمریکی
بەڵگەنامەکانی تر	١٥ $ دۆلاری ئەمریکی

سێیەم: وەرگرتنی خزمەتگوزاری پەسەندکردنی بەڵگەنامەکان لە فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە / بەڕێوەبەرایەتی کاروباری یاسایی / بەشی پەسەندکردنی بەڵگەنامەکان :

١- بڕی کرێی خزمەتگوزاری لە بەرامبەر پەسەندکردنی بەڵگەنامەکان بەم شێوەیەی کە لە خوارەوە

جۆری بەڵگەنامەکان	بڕی کرێی خزمەتگوزاری
بەڵگەنامە بازرگانییەکان	٧٥ ٠٠٠ دینار
بریکارنامەی گشتی و تایبەت	٢٥ ٠٠٠ دینار
بڕوانامەی خوێندن	٥ ٠٠٠ دینار
بەڵگەنامەکانی تر	١٠ ٠٠٠ دینار

دیاریکراوە وەردەگیرێت .

٢- بڕی کرێی خزمەتگوزارییەکان کە لە خشتەی ئاماژەپێکراوی خاڵی (١)ی سەرەوە هاتووە بە پسوولە وەردەگیرێت لە فەرمانگە و دەبێتە داهات بۆ گەنجینەی گشتی .

٤-١ / ئەم ڕێنماییە لە ڕێکەوتی دەرچوونیەوە جێبەجێ دەکرێت لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) بڵاودەکرێتەوە.

ئاوات جەناب نوری
وەزیری دارایی و ئابووری